

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 6

БЕОГРАД 1937 ГОДИНЕ

КЊИГА 3

XLIII РЕДОВНИ САСТАНАК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
ДРЖАН 20 МАРТА 1937 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАО

ПРЕТСЕДНИК

СТЕВАН ЂИРИЋ

СЕКРЕТАР

ДРАГОМИР М. СТОЈАДИНОВИЋ

Присутни г. г. Министри: Министар унутрашњих послова др. Антон Корошец; Министар пољопривреде Светозар Станковић; Министар социјалне политике и народног здравља Драгиша Цветковић; Министар грађевина др. Марко Кожул; Министар пошта, телеграфа и телефона др. Бранко Калуђерчић; Министар без портфеља Војислав В. Ђорђевић.

ПОЧЕТАК У 12.10 ЧАСОВА

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда: 1 — Читање и усвајање записника XLII редовног састанка;

2 — Саопштење одборских извештаја: Одбора за проучавање предлога закона о привредним задругама; Одбора за проучавање предлога закона о слатководном рибарству;

3 — Саопштење интерпелације Јоакима Куњашића, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о поступању према политичким притвореницима код полиције и одбијање првенства;

4 — Саопштење захтева Министра правде о продужењу кривичног поступка противу народних посланика;

5 — Молбе и жалбе.

Говорници: Министар унутрашњих послова др. Антон Корошец, Председник Народне скупштине Стеван Ђирић.

Дневни ред: Претрес извештаја Одбора за молбе и жалбе.

Говорници: Председник Народне скупштине Стеван Ђирић.

Председник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, имам част отворити XLIII редовни састанак Народне скупштине. Молим секретара г. Драгомира Стојановића да изволи прочитати записник претходног састанка.

Секретар Драгомир Стојадиновић прочита записник XLII редовног састанка.

Председник Стеван Ђирић: Има ли ко од госпoде народних посланика какву примедбу на записник? (Нема!) Примедаба нема, записник је примљен. Изволите чути одборске извештаје.

Секретар Драгомир Стојадиновић (саопштава): Одбор за проучавање предлога закона о привредним задругама подноси Народној скупштини свој извештај о предлогу закона о привредним задругама (Види прилог);

Одбор за проучавање предлога закона о слатководном рибарству подноси Народној скупштини свој извештај о предлогу закона о слатководном рибарству. (Види прилог).

Председник Стеван Ђирић: Ови ће се извештаји умножити и разделити г. г. народним посланицима и биће стављени на дневни ред кад Народна скупштина то одлучи.

Изволите чути једну интерпелацију за коју се тражи првенство.

Секретар Драгомир Стојадиновић: (саопштава): Г. Куњашић Јоаким, народни посланик, упућује интерпелацију на Г. Министра унутрашњих послова о поступању према политичким притвореницима код полиције и тражи да јој се призна првенство (Види прилог).

Председник Стеван Ђирић: Има реч Министар унутрашњих послова г. др. Антон Корошец

да се изјасни да ли признаје првенство овој интерпелацији.

Министар унутрашњих послова др. **Антон Корошец**: Народни посланик г. Куњашић поднео је једну интерпелацију о поступању полицијских власти у Далмацији и Црној Гори према комунистима. Господо народни посланици, одржано је суђење тим комунистима и у Сплиту и у Београду. У Сплиту је било 12 осуђених а 24 ослобођено, али Касаџија је поништила ту пресуду и сада ће доћи још 12 оптужених по други пут пред суд. (*Манфред Пашићровић*: Власти хапсе а суд их пушта!) Господине посланиче, Ви сте чули, 12 их је било осуђено, а сада ће 12 опет доћи пред суд. Ради тога је та ствар још *sub iudice*, а с друге стране интерпелација је незгодна због тога што на чудноват начин брани комунисте и сасвим верује не нашим властима него комунистима. Сигурно г. народни посланик није читао упутства Зембиља — Земаљског бироа југословенске комунистичке странке. Тамо се каже на једном месту: „На суду пореци све што си признао на полицији и стално истичи да су те мучили. Настој искористити сваку прилику да хваташ везе са друговима“.

Ради тога, кажем, да је чудновата та интерпелација, пошто г. народни посланик све верује не нашим властима него комунистима. Ја молим, пошто је ствар још *sub iudice*, и пошто сигурно Народна скупштина неће да брани комунизам него ће да брани наше власти, ради тога, молим, да се не прими првенство ове интерпелације.

Прејседник Стеван Ћирић: Господин Министар унутрашњих послова није примио првенство ове интерпелације, према томе Народна скупштина има да реши да ли прима њено првенство или не. Господа народни посланици, који примају првенство ове интерпелације нека изволе седети, а господа народни посланици који не примају нека изволе устати. (Већина седи.) Објављујем да овој интерпелацији није признато првенство.

Изволите чути један захтев Господина Министра правде.

Секретар Драгомир Стојадиновић: (саопштава): Г. Министар правде тражи одобрење за продужење кривичног поступка противу народног посланика г. др. Јовановића Драгољуба због дела из чл. 3 и 4 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави.

Прејседник Стеван Ћирић: Овај захтев г. Министра правде биће упућен Имуניתетном одбору. Изволите чути молбе и жалбе.

Секретар Драгомир Стојадиновић: (саопштава): Народној скупштини поднели су молбе и жалбе и то: Јованка Милошевић, Спира Костић, Јелвосима Т. Поповић, Јосиф Стојановић, Драгиша Д. Николић, Софија Јовановић, Перашевић Спасоје, Никола Кнежевић, Драгутин Јелић и Смиљана Петровић.

Прејседник Стеван Ћирић: Све прочитане молбе и жалбе биће упућене Одбору за молбе и жалбе.

Господо народни посланици, ми би смо требали да пређемо сада на дневни ред: на претрес извештаја Одбора за молбе и жалбе. Међутим, како тај извештај по Пословнику није поднет 24 сата пре претреса, то у сагласности са Краљевском владом овај извештај скидам за данас са дневног реда.

Према томе, господо, ми сад имамо да утврдимо дневни ред за идућу седницу.

Као дневни ред за идућу седницу, ја вам, господо, предлажем претрес извештаја Одбора за молбе и жалбе. (Прима се).

Прима ли Народна скупштина овај предлогени дневни ред? (Прима). Објављујем, да је Народна скупштина предложени дневни ред примила.

Ову седницу закључујем, а идућа заказаће се писменим путем.

(Седница је закључена у 12.30 часова).

ПРИЛОЗИ

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за проучавање предлога закона о привредним задругама, на својим седницама свестрано је проучио упућени му законски предлог и у току свога рада учинио је следеће измене и допуне:

§ 1 у ставу (1): у трећем реду брише се реч „и“, а иза речи „удела“, додаје се „у коме сваки члан учествује непосредно и које заједничким вођењем послова, по начелу узајамне помоћи чланова, има задатак да унапређује њихову привреду“. Четврти ред се брише.

У ставу (2): тачка 1) мења се и гласи: „У пословима кредитним узимати кредите и примати улоге на штедњу од незадругара“;

У тачци 3) на крају трећег реда иза речи „предмете“ додаје се: „осим монополских артикала“;

У тачци 6) брише се текст од речи „такве“ у истом реду до краја те тачке, а место тога додаје се: „о таквој извршеној продаји укварене

или општењене робе задруга је дужна одмах извести ревизијски савез“.

У тачци 7) четврти ред уместо „адругара“ треба да стоји „задругара“, а у шестом реду брише се речи „надлежни бан“, и место тога додаје: „Министар пољопривреде по саслушању Главног задружног савеза“.

Став (7) брише се, а став (8) постаје став (7) у коме се цела друга реченица брише на место тачке и запете ставља се само запета и додаје ова реченица: „као и набавком сретстава пољопривредне производње за рачун својих задругара и комисионом продајом њихових производа, у коме случају савез кредитних задруга може да се учлани у пословни савез других врста задруга ради ових набавака“.

Став (9) брише се, а став (10) постаје став (8), који гласи: „Кредитне задруге могу своје новчане вишкове да поверавају само својим пословним кредитним савезима а савези државним или повла-

шћеним или самоуправним новчаним установама, или онима у којима они и њихове задруге имају већину деоница, или Задружној банци кад се ова оснује, а дотле по одобрењу надлежног ревизијског савеза и другим новчаним установама“.

§ 2 став (3) на крају додаје се реченица:

„О томе мора да се изјасни при упису у задругу“.

§ 3 став (1) први ред место речи „седам“, треба да стоји „десет“.

§ 4 став (1) мења се и гласи:

„Задруга правно постоји кад се упише у задружни регистар трговачког, а где овог нема, окружног суда, на чијем се подручју налази седиште задруге (регистарски суд)“.

§ 6 став (1) у другом и трећем реду, бришу се речи: „Најстарији по годинама живота оснивач“, а место тога долази „један од оснивача“.

§ 9 став (4) на крају бришу се речи „осим ако докаже да их није знао ни морао знати“.

§ 10 став (4) брише се, став (5) постаје став (4) и гласи: „Члан управног одбора задруге не може ни постати ни бити службеник задруге изузев једног водећег службеника, исто тако ни лице које се налази под стечајем или које је осуђено на губитак часних права, докле губитак ових права траје“.

Став (6) постаје став (5), а став (7) и (8) бришу се.

§ 11 став (4) трећи ред, иза речи „половине свих“ долази реч „учлањених“, а у седмом реду место речи „седам“ долази „15“.

§ 12 прва реченица мења се и гласи:

„Ако се број чланова управног одбора после ступања заменика, ако их има, на упражњена места смањи испод половине, надзорни ће одбор одмах сазвати и најдаље за месец дана од дана сазива одржати скупштину, која ће попунити упражњена места, а дотле ће надзорни одбор привремено поставити потребан број заменика из реда задругара да врше дужност чланова управног одбора“.

§ 13 став (2) први и други ред, бришу се речи „уредно потписан записник“, а место тога долази „од задруге оверен препис записника“.

§ 14 ред четврти и пети, бришу се речи „у своје име или у име ближњег сродника (§ 10, ст. 14) или“.

§ 16 став (1) у последња два реда бришу се речи „одлучује глас председавајућег. Заступања чланова на седницама нема“ а место тога долази „сматра се да је предмет остао нерешен“.

§ 17 став (1) ред четврти, место речи „скриви“, долази „нанесе“.

Став (2) мења се и гласи: „у колико је накнада штете потребна за подмирење повериоца задруге, поравнања између задруге и члана, као и одрицање задруге немају правног дејства према повериоцу“.

§ 18 став (2) ред осми и девети, бришу се речи „бар једна десетина задругара“, а ставља се „сваки задругар“.

Став (3) у трећем реду, на место речи „великом немарношћу“, долази „лакомишљеношћу“.

§ 21 став (3) брише се, а став (4) постаје став (3).

§ 22 став (1) ред трећи, место речи „три“, ставља се „половине“, а у четвртном реду место речи „за десет“, ставља се „најдаље за месец“.

§ 23 став (1) десети ред, иза речи „било преко“, долази „овлашћених од њега“.

Став (2) ред трећи, бришу се речи „скупштина или“ а место речи „саставе“ ставља се „састави и скупштина одобри“.

§ 26 став (3) мења се и гласи: „Члан надзорног одбора не сме вршити своје дужности у пословима задруге, у којима је сам заинтересован, него мора такав случај одмах јавити осталим члановима надзорног одбора“.

§ 28 став (1) мења се и гласи: „Своје право одлучивања о пословима задруге задругари врше на скупштини лично“.

Став (3) брише се.

Став (4) постаје став (3) и у њему у другом реду, место „500“, ставља се „1000“, а последња реченица се брише и место ње ставља се ова реченица: „У овом случају сваки остатак преко овог броја задругара бира једног делегата“.

Став (5) постаје став (4).

§ 29 став (1) иза тачке 4) додаје се нова тачка 5), која гласи: „Доношење закључака о начину како ће се вршити заједничка продаја задругарских производа и прерађевина.“

Тачка 5) постаје тачка 6).

Тачка 6) постаје тачка 7) и у њој се бришу речи „радионица, продавница, сместишта, подружница и заступништва“.

Тачка 7) постаје тачка 8), а тачка 8) постаје тачка 9).

§ 30 став (3), четврти ред, иза речи „предати“ ставља се „написмено“, а у петом реду, место речи „четири“, ставља се „осам“.

§ 31 став (4), у трећем реду, иза речи „објавити га“, ставља се „бесплатно“.

§ 32 став (2), трећи ред, иза речи „у случају“ ставља се „§ 47 став (1) и“.

§ 33 став (2), на крају, место тачке долази запета и додаје се: „по правилима задруге за производњу, прераду и продају може се одредити да задругари, сразмерно јемству, могу имати и више гласова но највише пет“.

§ 35 став (1), девети и десети ред бришу се речи „по годинама живота најстарији сазивач“, ставља се место тога „један од сазивача“.

Додаје се нови став (3), који гласи: „Пре него што скупштина отпочне свој рад управни одбор је дужан да сачини списак присутних задругара и да га потврди потписом фирме задруге. Ако има довољан број задругара за пуноважан рад скупштина се може отворити“.

§ 36 став (1) трећи ред, бришу се речи „претседавајући скупштине“, а ставља се „скупштина“.

Став (2), први ред брише се реч „иза“ ставља се „после“.

§ 38 став (1), мења се и гласи: „Против одлуке скупштине која не одговара прописима овога закона или правила у погледу сазива и рада скупштине или која се коси са принудним одредбама овога закона или мења правила, а није донесена на начин законом и правилима за то прописаним, може, осим ревизијског савеза и управног одбора, поднети тужбу суду, у чији је задружни регистар задруга уписана и сваки задругар који је скупштини присуствовао, против те одлуке уложио протест и тражио да то уђе у записник.“

Ставу (4) додаје се реченица која гласи: „Ово се неће тражити од ревизијског савеза и управног одбора кад они подносе тужбу“.

Став (°) последње две речи „великом немарношћу“ замењује се речју „лакомислено“.

§ 39 став (1) у трећем, четвртном, петом и шестом реду бришу се речи „а уз њега ће се потписати два сведока од којих ће један потписати његово име; потписе ових сведока овериће својим потписима,“ а место тога ставља се „који могу оверити и“.

Став (4) четврти и пети ред, бришу се речи „када је задругар потврдио обавештење да је примљен у задругу“, и место тога ставља се „закључка управног одбора о пријему у чланство, о чему задруга мора примљеног члана обавестити писменим путем и објавом у пословници задруге.“

§ 41 став (2), прва реченица мења се и гласи: „Правилима се може одредити колико поједини задругар може уписати удела више него што је правилима обавезан.“

§ 44 став (1), први ред, реч „веровник“ замењује се речју „поверилац“, а тако исто и у ставу (2) у првом и шестом реду, реч „веровник“ замењује се речју „поверилац“.

§ 45 став (2), мења се и гласи: „Ако задругар има обавеза према задрузи, он је дужан измирити те обавезе у отказном року, иначе му чланство престаје крајем оне пословне године у којој је измирио своје обавезе. За то време губи активно и пасивно право гласа“.

§ 46 мења се и гласи: „Ако задругар умре, чланство престаје даном његове смрти, а за обавезе из чланства одговарају наследници по прописима наследног права. Наследници могу постати задругари, ако их управни одбор прими у задругу.“

§ 47 став (1), мења се и гласи: „Задругар се може искључити из задруге решењем управног одбора према одредбама правила. Чланска права, изузев имовинска, престају оним даном кад је задругар препорученим писмом обавештен о искључењу. Ово саопштење мора садржати дан којим престаје чланство, дан којим престаје јемство, одредбу правила на основу које је изречено искључење и потврду да је искључење уведено у списак задругара. Против одлуке управног одбора може искључени задругар поднети жалбу првој наредној скупштини у року од месец дана од дана саопштења, но најдаље осам дана пре скупштине“.

Став (3) мења се и гласи: „Жалбе задругара на искључење из задруге имају се изнети и расправити на првој наредној скупштини оним редом како правила предвиђају.“

Став (4) брише се.

§ 48 последња реченица брише се.

§ 52 став (2), тачка 1, место речи „даљних“, ставља се „даљих“, а у тач. 3) тога става реч „веровник“ замењује се речју „поверилац“.

Став (°), други ред, место речи „тримесечја“ ставља се „полугодишта“, а исто тако у тач. 5) тога става реч „тримесечја“ замењује се речју „полугодишта“.

§ 53 став (1), трећи ред место „но“ ставља се „Задруга,“ а на крају тога става додаје се реченица која гласи „Изузетак од овога чине занатске произвођачке задруге које морају бити чланице надлежних принудних удружења занатлија по Закону о радњама и припаднице надлежних комора.“

Став (3), други и трећи ред, место речи „чланови њених органа“ ставља се „правилима овлашћени претставници“, а у четвртном и петом реду

бришу се речи „које од лица, која су позвана да заступају задругу.“

§ 54 став (1), трећи ред, место „осим под одредбе §§ 9, 33, 60 и 433 тога закона;“, ставља се осим под одредбе § 9, затим § 33 с ограничењем из § 90 става (1) тач. 8) овога закона, као и §§ 60 и 433 тога закона;“

Став (1), дванајести ред, иза речи „штета од“ ставља се „зараза“.

Став (1), седамнајести ред, иза речи „чисте вишкове“ ставља се „након дотације фондова“.

Став (3), први ред, место речи „трговине и индустрије“ ставља се „пољопривреде“, а у другом реду место речи „пољопривреде“ ставља се „трговине и индустрије“.

Став (4), трећи ред, место речи „пољопривреде“ ставља се „трговине и индустрије“, а у четвртном реду место „Министрима финансија, правде, трговине и индустрије“ ставља се Министрима пољопривреде, финансија, правде“.

§ 55 свуда се реч „веровник“ замењује речју „поверилац“.

§ 56 став (3), на крају, ставља се запета и и додаје „а листови картотеке морају бити оверени од ревизиског савеза“.

§ 61 На крају тачке 4) место „седам“ ставља се „десет“.

§ 62 У другом реду место „седам“ ставља се десет“.

§ 63 став (1), тачка 1), трећи ред, иза речи „казни“ ставља се „у једној истој пословној години“, а у четвртном реду место „веровника“ ставља се „поверилаца“.

Став (1), тачка 3) мења се и гласи: „Ако задруга за две узастопне године не поднесе скупштини годишње закључене рачуне и скупштина по њима не поднесе закључак;“

§§ 65, 66, 67 Реч „веровници“ замењује се речју „повериоци“.

§ 67 став (4), трећи ред, иза речи „савезу и“, ставља се „једанпут“.

§§ 68, 69 У место речи „веровници“, ставља се „повериоци“.

§ 69 став (°), други ред реч „тримесечја“ замењује се речју „полугодишта“.

§ 70 став (1), претпоследњи ред иза речи „њој“ ставља се „ако постане члан истог ревизиског савеза,“

§§ 71, 72, 73, 74 реч „веровник“ замењује се речју „поверилац“.

§ 75 став (3), први ред, место „нема“ ставља се „има“.

Став (4), први ред, место речи „излучених“ ставља се „из задруге исписаних“.

Став (°), место речи „веровници“ ставља се „повериоци“.

§§ 76—88 реч „веровник“ мења се у „поверилац“.

§ 89 став (1) мења се и гласи: „Свака задруга мора бити чланица једног ревизиског савеза и једног пословног савеза ако овај постоји за задруге те врсте у оквиру ревизиског савеза у којему је задруга учлањена“.

Став (3), мења се и гласи: „Више пословних савеза исте врсте могу образовати један средишни или главни или земаљски пословни савез, који је такође обавезан да буде члан једног ревизиског савеза.“

Став (4), мења се и гласи: „У пословним кредитним савезима могу бити чланице кредитне задруге и пословни савези других задружних врста, чланови истог ревизиског савеза. Пословни кредитни савези могу бити чланови само у своје ревизиском савезу и у средишним, главним или земаљским пословним кредитним савезима. Главни задружни савез прописује услове по којима ће савези кредитних задруга моћи да кредитирају савезе других врста задруга“.

Став (6), мења се и гласи: „Ревизиски савез прима по својој слободној оцени у чланство задругу која му се јави, а већ је уписана у задружни регистар. Исто тако по својој слободној оцени и искључује задругу“.

Став (7), мења се и гласи: „Савез, који не би примио задругу, дужан је да о томе обавести у року од два месеца. Управни одбор задруге може се, најкасније у року од месец дана пошто је примио обавештења од савеза, обратити молбом Главном задружном савезу за посредовање ради пријема у који други савез. Ако ни један од савеза не прими задругу, регистарски суд ће поступити по ставу (8) овога параграфа“.

Додаје се нови став (10) који гласи:

„Приступне изјаве задруга, о којима управни одбор савеза не донесе решење за два месеца, губе важност.“

§ 90 ставу (1) додају се нове тачке 8 и 9 које гласе:

„8) да, поред надлежних комора, дају мишљења надлежним властима кад се оснивају индустријске радње у смислу § 33 Закона о радњама“.

„9) да прибирају и сређују податке за задружну статистику од учлањених задруга и савеза.“

Став (2), мења се и гласи:

„Задатак пословних савеза је да за учлањене задруге и њихове чланове врше све оне послове, које задруге по својим правилима могу вршити за своје чланове“.

§ 91 став (1), мења се и гласи: „За оснивање ревизиског савеза, пословних савеза кредитних задруга и пословних савеза набављачко-потрошачких задруга, потребно је 300 задруга, а за произвођачке једне или више врста најмање 100 задруга. Главни задружни савез може дозволити оснивање пословних савеза и са мањим бројем задруга. Ревизиски задружни савези, који су до ступања на снагу овога закона били уједно и пословни савези, могу од задруга, које су до ступања овога закона на снагу биле у чланству, образовати пословне савезе са оним бројем задруга колико је чланова предвиђено за оснивање задруга према § 3 ставу (1) овога закона.“

§ 93 ставу (1), додаје се на крају: „Од службеника савеза може само један водећи службеник бити члан управног одбора, ако то није правилима нарочито забрањено“.

Став (2), мења се и гласи:

„Чланови управног и надзорног одбора као и службеници савеза не могу доћи у обавезу спрам савеза ни као дужници ни као јемци“.

Став (3), мења се и гласи:

„Скупштину савеза сачињавају претставници (делегати) задруга, које одређују задруге према одредбама својих правила које могу скупштини савеза присуствовати само са писменим пуномоћјем задруга које заступају“.

Ставу (4), на крају, место тачке ставља се запета и додаје се: „или сразмерно обиму послова задруга са савезом или сразмерно броју чланова задруга“.

Став (9), мења се и гласи:

„Одредбе § 61 тач. 4 важе за савезе с тим, да ревизијски и пословни савези, кредитних и потрошачких задруга престају када број њихових чланова за дуже од 2 године падне испод 300, а за савезе произвођачких задруга, ако број њихових чланова падне за дуже од 2 године испод 100“.

§ 95 тачка 1) други и трећи ред, брише се „ревизија савеза из § 89 став (3) и савеза и задруга из § 97 става (3)“ тачка 2 први ред, бришу се речи „по потреби“, а у другом реду иза речи „задруга“ ставља се „ако се за ово укаже потреба у смислу § 105 става 2 или ако то замоли ревизијски савез у коме су исти учлањени“.

§ 96 став (2) мења се и гласи:

„Чланови управног и надзорног одбора и пословног савеза уколико су чланови управног и надзорног одбора ревизијског савеза не могу бити присутни на седницама управног и надзорног одбора ревизијског савеза, у коме је њихова задруга односно пословни савез учлањен, а када се решава штогод о задрузи, односно о пословном савезу у коме су они чланови управног и надзорног одбора.“

Предње важи сходно и за чланове управног и надзорног одбора ревизијског савеза, ако су чланови управног и надзорног одбора Главног задружног савеза“.

§ 97 став (3) мења се и гласи: „Општинске и опште управне власти првог степена дужне су по претставкама задружних ревизора предузимати све потребне мере за обезбеђење брзог и правилног прегледа“.

§ 101 став (1) на крају бришу се речи „само онда ако ови утврде чињенице које је оправдавају“ а ставља се „њени изазивачи ако ревизија утврди њихову кривицу“.

Став (3) брише се.

§ 102 додаје се нови став (3) који гласи:

„Ревизијски савез дужан је доставити препис извештаја о ревизији задруге њеном пословном савезу“.

§ 105 став (1), једанаести ред иза речи „здравствени“ ставља се „лекарских, апотекарских“.

Ставу (4), последњи ред, место речи „по стручним лицима“ ставља се „од стручних лица“.

§ 107 став (1), шести ред, иза речи „банке“ ставља се „Односно Задружне банке кад се ова оснује“.

Став (2) пети ред, место „1936“ ставља се „1937“.

§ 109 трећи ред, место „став (10)“ ставља се „став (8)“.

§ 110 први ред, место речи „У колико дело није строжије кажњиво“ ставља се „У колико за дело није предвиђена строжија казна“.

Иста се измена чини у првом реду §§ 111 и 112.

§ 111 став (1), 1 тачка (1), прва реч „скриви“ замењује се речју „учини“, а у последњем реду исте тачке реч „веровници“ замењује се речју „повериоци“. У истом ставу под III место речи „став б до 10“ ставља се б до 8“.

Став (2), у почетку, речи „Кажњив је“ замењује се речима „Исто тако кажњиће се“.

§ 112 реч „скриви“ замењује се свуда речју „учини“.

Став (1), II, тачка 2), други ред, место речи „излучи задругар“ ставља се „испише из задруге“, а у четвртом реду место речи „или да се излучи“ ставља се „или пак да се искључи“.

Став (3), други ред, испред речи „у колико“ ставља се цртица, а тако исто у деветом реду испред речи „застарева“ ставља се цртица.

§ 113 четврти и пети ред, место речи „дело не би било строжије кажњиво ставља се „за дело не би била предвиђена строжија казна“.

Став (2), први ред, место речи „почињено“ ставља се „учињено“, а у другом реду место речи „нереда“ ставља се „неуредности“.

§ 114 став (1), трећи ред, место речи „окривљенику“ ставља се „окривљеном“.

Став (2), на крају, брише се тачка и додаје се „односно при Задружној банци кад се ова оснује“.

§ 117 став (2), седми и осми ред, бришу се речи „а у погледу саображења одредби § 1 став 9 у року од 10 година“.

§ 118 став (1), последња реч, у место „повисити“ треба „повисити“.

Став (3), мења се и гласи: Задружни савези, који су на дан ступања на снагу овога закона по својим правилима вршили ревизију учлањених задруга могу остати као ревизијски савези по овом закону док имају најмање 50 учлањених задруга, али не могу вршити послове пословних савеза изузев Савез здравствених задруга. Савез набављачких задруга државних службеника може и даље остати пословни савез за све врсте својих задруга, док не буде примао улоге на штедњу и од незадругара. За ревизију задруга учлањених у овај пословни савез мора се основати засебан ревизијски савез“.

Став (4), четврти ред, место „став 8“ ставља се „став 7“.

Став (5), шести ред, место речи „излучених“ ставља се „исписани из задруге“, а у седмом реду место речи „излучења“ ставља се „искључења из задруге“.

Став (6) први ред, место речи „кажњива“ ставља се „кривична“, а место речи „почињена“ ставља се „учињена“.

§ 119 став (1) на крају додаје се: „Ово не морају да чине друштва која осим речи „задруга“ имају у фирми ознаке друштва другог облика (а. д. — д. д. — к. д.)“.

§ 120 став (1), тачка 9), други ред, место речи „Словеније“ ставља се „Славоније“, а у тачци 10 бришу се речи „у колико се његове одредбе косе са одредбама овога закона“.

У тачци 11, пети и шести ред бришу се речи „у колико се њихове одредбе косе са одредбама овога закона“, а у последња четири реда бришу се речи „с тим да ће се дивиденда за 1935 годину исплатити Земаљском савезу задруга за пољопривредни кредит према одредбама тога Правилника“.

Тачка 14, брише се, а тачке 15 и 16 постају 14 и 15.

Додаје се нови став 4, који гласи:

„Закон о здравственим задругама од 19 децембра 1936 г. остаје и даље на снази с тим да Савез здравствених задруга у Београду може осни-

вати и регионалне савезе здравствених задруга са истим пословним и ревизионим делокругом, али ови савези морају бити његови чланови“.

Одбору је част предложити Народној скупштини предлог закона о привредним задругама са горњим изменама и допунама да га изволи у целости усвојити.

За известиоце су изабрани г. г. Велимир Милијановић и Александар Дачић.

18 марта 1937 год.

у Београду

Претседник Одбора,

Мита Димитријевић, с. р.

Секретар,

Велимир Милијановић, с. р.

Чланови:

Др. Часлав Никитовић, с. р., Др. Андреј Вебле, с. р., Александар Дачић, с. р. Сава Микић, с. р., Др. Јуре Коце, с. р., Милан Мравље, с. р., Живота Милановић, с. р. Живојин Димитријевић, с. р., Др. Вук Вујасиноввић, с. р., Бранко Тодоровић, с. р., Ђорђе Јевтић, с. р., Велимир Врбић, с. р., Милинко Милутиновић, с. р.

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ,

Одбор за проучавање законског предлога о слатководном рибарству, на својим седницама од 16, 17, 18 и 19 марта 1937 године, свестрано је проучио упућени му законски предлог и у току рада учинио је у појединим параграфима овог законског предлога следеће измене и допуне:

У §-у 1 т. 1 после речи „у колико“ додају се речи: „те животиње“.

На крају §-а 5-ог додаје се нова тачка 7 са овим текстом: „постојећа рибарска права братстава, села и племена на Скадарском Језеру остају на снази, али подлеже одредбама §-а 72-ог т. 1 и 2 овог закона у погледу њиховог пријављивања“.

У §-у 6-ом иза речи „осим права из“ додаје се: „§-а 5-ог т. 7 и“, а на крају после речи „закон“ додаје се: „а по претходном саслушању бановинског саветодавног рибарског одбора (49)“.

У §-у 7 т. 1 иза речи „износ“ додаје се: „закупнине на великим водама, а двадесетоструки износ закупнине на малим водама од...“

У §-у 8-ом одмах у почетку пред реч „природним“ додаје се нова реч: „новим“.

У §-у 10 т. 1 а) речи „осам дана“ бришу се.

У §-у 31-ом т. 2 додаје се иза речи „рибу“ овај текст: „изузев, ако су власници, или закупци ревира, односно одељака, — и ако риба потиче из њихових ревира, односно одељака“.

У §-у 41-ом додаје се нова тачка 3 са следећим текстом: „3 — Министар финансија прописује у споразуму са Министром пољопривреде посебан Правилник о набавци, ускладиштавању и трошењу погонског материјала за потребе државних и бановинских моторних чамаца, који су намењени и врше рибарско-полициску службу. Овај погонски материјал ослобођен је од наплата увозне царине и свих врста трошарине“.

У §-у 44 т. 2 б) реч „искључиво“ брише се.

§ 51 мења се и гласи:

„1 — На захтев надлежне власти дужни су рибарски овлаштеници, као и предузећа, која се баве риболовом, или прерадом риба, дати податке о лову и преради и промету риба“.

Раније тачке 1 и 2 отпадају, а тачка 3 постаје т. 2“.

У §-у 52-ом т. 3 иза речи „организације“ додаје се: „помагања“, а иза речи „у седишту банске управе“ додаје се: „или код бановинских штедионица, где ове постоје“.

У §-у 71-ом мења се ред речи тако, да се у т. 3 иза речи „лица која се“ стављају речи: „са рибарским справама“, а постојеће речи „са рибарским справама“ бришу се.

У §-у 72 т. 1 иза текста „Власници рибарских права из §-а 5-ог т. 2“ додаје се: „И Т. 7“.

За § 72 Одбор препушта дефинитивну стилизацију овог параграфа Владином поверенику с тим, да дефинитивну одлуку о признању једног пријављеног рибарског права, које је оспоравано од других лица, бан може донети тек после пресуде, донете у редовном административном поступку или надлежним судским путем.

Према томе, у §-у 72-ом изршене су још следеће измене: иза речи: „пријаве своја“ додаје се: „власничка“. У место „опсег рибарског права“ долазе речи: „опсег свога права“, а затим се умеће ова нова реченица: „Ако у поменутом року нико не пријави рибарско право, сматраће се да оно припада држави“. Иза речи: „ће им признати пријављено“ умеће се реч „власништво“, а следеће две речи: „рибарско право“ гласе сада: „рибарског права“. Цео текст, почев од речи: „или пријављено право неће признати“, па до краја тачке 1., као и цела т. 2 §-а 72-ог отпадају, а у место тога долази следећи нов текст: „или ће захтев за признање власништва рибарског права одбити. Противу одлуке бана нема места жалби вишој управној власти. Странка незадовољна одлуком бана може у року

од 30 дана од дана пријема одлуке тражити признање права власништва тужбом код редовног суда. До доношења правноснажне пресуде суда признаваће се постојеће фактично стање. На основу правноснажне судске пресуде, којом се неком лицу признаје одређено власништво рибарског права, бан ће у року 30 дана од дана подношења молбе донети одлуку о уписивању тог права у рибарски катастар (§ 30)“.

Ранија тачка 3. §-а 72-ог постаје сада т. 2.

Одбору је част предложити Народној скупштини законски предлог о слатководном рибарству са горњим изменама и допунама, а уједно и умолити Народну скупштину, да овај Одборски извештај изволи у целости усвојити.

За известиоца већине изабран је г. Димитрије Мирковић, а мањине г. Војислав Лазић.

19 марта 1937 год.

Београд.

Претседник одбора,

Владимир Н. Казимировић, с. р.

Секретар

Димитрије Мирковић, с. р.

Чланови:

Боривоје Д. Антић, с. р. Милан Љ. Голубовић, с. р. Михаило Бошковић, с. р. Алија Кадић, с. р. Милан Лазаревић, с. р. Антон Керснић, с. р. Живко Николић, с. р. Др. Иван Ловренчич, с. р. Радивоје Нановић, с. р. Војислав Лазић, с. р.

Владин повереник,

Др. Синиша Станковић, с. р.

Професор универзитета

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Јоакима Куњашића, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о поступању са политичким притвореницима код полиције.

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

Вама је несумњиво познат пропис § 390 Крив. зак. који каже: „Државни службеник који у кривичном, грађанском, дисциплинском или управном поступку изнуди употребом противправних средстава какав исказ, казниће се затвором“.

Вама исто тако не може бити непознат ни пропис § 155 Крив. постушка, који вели:

„Није допуштено окривљеника на признање наводити обећањем, обманом, пријетњом или силом, нити га намјерно замарати ноћним испитима или којим другим начином“.

Успркос тим јасно формулисаним одређењима и Кривичног закона и Кривичног поступка, чија се примјена протеже и на управне власти кад врше истражне послове првог степена, сва наша јавност у Приморској бановини зграњава се од ужаса слушајући шта се догађа са политичким ухапшеницима у полицијским затворима.

У јануару прошле године настала су у Приморској бановини, посебице у Сплиту, Шибенику, Хвару, Старомграду, Макарској, Сињу и на отоку Корчули масовна хапшења комуниста. Далеко је од мене намјера да браним комунисте или да за-

мјерим одељењу за Државну заштиту за та хапшења. Напротив! Ја спадам у категорију оних грађана наше земље који стоје на становишту да треба свима законским средствима бранити савремене тековине цивилизације од комунистичке напасти. Али исто тако сматрам да се та сврха не може постићи прибјегавањем методама које получују супротну сврху од оне која би се хтјела постићи, — ја не могу мирно гледати да се државна власт од угрожавача комунистичке опасности претвори у њеног нехтијућег најбољег пропагатора. Јер полицијско насиље, коме комунисти са пуно успјеха супротстављају свој мистични мартиризам и долоризам, не само што након претрпљених мука челичи саме комунисте, већ се против њега буне и они друштвени редови који по својој економској улози немају ничег заједничког са морбозним маштањима присталица тог новог поретка. Па ако данас ми имамо у нашој земљи ту тужну истину, која је нама најжалост била позната и прије Ваше посланице преко радија о Новој години, да су наша студентска омладина и осетљивији дио друге народне интелигенције изгубили компас и залутали странпутицама комунизма, треба да истражимо колико зато сноси

кривицу сама државна власт, која је својим поступцима најобичније шегрте испела до супериорних мученика, чијим се жртвама свијет диви и те вриједности поштују, док се најзад многи не одлуче да их идеолошки и слиједе.

О овим полицијским насиљима у мојој бановини шапуће и младо и старо, и опозиционари и присталице Владе, слободни грађани и државни чиновници. Такав поступак полиције нашао је уосталом свог колико вањског толико болног одјека и у задњим опћинским изборима у Приморској бановини, где су комунисти, посвуда намакли до десетороструко више гласова него раније. Ја врло добро знадем и за тајну, која је скривала пораз националних елемената у моме родном мјесту Блату на Корчули, где је одлучујући број комунистички настројених гласача демонстративно фаворизирао Мачекову листу, да се на тај начин освете југословенским патриотима Блата за незакоња која они не приписују поквареним државним функционерима, већ сматрају одговорним за та недјела носиоце државне идеје на оном парчету југословенског пространства.

Оно што пригодом лањских хапшења особито пада у очи јесте то, да ухапшеници нису преслушавани у мјестима где су ухапшени и која су за то надлежна, већ да су били превезени у Загреб, где су били на полицији злостављани.

У Шибенику реквирирана је кућа г. Сунаре на осами и изван града. На расправу, која се водила против оптужених комуниста 13/V 1936 пред Окружним судом у Шибенику под бр. Кзп. 136/36 био је позван на претрес и судски лијечник др. Јосип Лалић, који је прегледао оптуженике и након 4 мјесеца него што су злостављени, установио: код Кларић Шиме на оба запешћа шаке по неколико сухих краста и то на лијевом листу отрага величине као 50-динарка; код Јурлака Томе на прстима десне ноге модрице; код Косара Анте нађена је десна ингвинална хернија, код Дрезге Давора установљено је гуљење коже на табанима. На том истом процесу сведок Мартиновић Љубо пок. Мате, Претседник градске полиције у Шибенику, признао је да су се најприје у жандармерији чиниле биљешке о исказима оптуженика и тек доцније састављали записници на полицији, те да су ухапшенике често враћали на „поновна саслушања“ код жандармерије, где је уредовао полицијски пристав Николић из Загреба. Је ли онда чудо да је при таквом вођењу истраге суд од 22 оптуженика за које се тражила смртна казна или робија до 20 година, њих 21 пустио испод суђења, и тек једнога осудио на 6 месеци затвора?! Ова иста група са загребачке полиције стигла је у Хвар и тражила од опћинског начелника Домаћића зграду за злостављање комуниста. Опћински начелник понудио је полицајцима ненастањену вилу инжењера Новака, али полицајци нису на то хтели пристати, јер није била изолована од свијета. Најзад су принудили начелника да им преда на слободно располагање оток Галешник, удаљен од Хвара неколико километара, на коме нема ни живе душе. Што су тамо доживјели оковани затвореници, најбоље сведочи то, што је један од њих посиједио као овца, други шену умом и морао послје 4 дана боравка на Галешнику бити заклоњен у шибеничку лудницу, где се и данас налази; остале пак подилази језа и дананас кад се тога сјете. Кроз исте муке прошли су макарски, сињски

и корчуланско-пељешчански притвореници. Ови последњи били су мучени у приватној кући Јакице Мамић, која је провизорно, *ad hoc*, била претворена у полицијски затвор.

Све те оптуженике пустио је испод суђења Окружни суд у Дубровнику (Кзп. 77/36), јер је суд утврдио, да су окривљеницима искази признања пред полицијом били силом изнуђени. На суду је дошло и до таквих сцена, да је оптужени Младен Форетић показао један комад коже, своје властите коже са табана, која му је отпала док је за вријеме полицијских извода био преслушаван. За оптуженог Русковић Јосипа, чија се кривица састојала у томе што су се код њега пригодом преметачине нашле књиге Густава ле Бона „Психологија гомила“ један трактат о индијској филозофији и познати пријевод Благопочившег Краља Петра I Великог Ослодиоца Ј. Ст. Милове књиге „О Слободи“ — судска правомоћна пресуда утврдила је, да му је од ударца задатих тупим предметима избочен лакат, а судски сенат видио је, осим тога, расклимане Пољанићеве зубе и Жувелине ожуљке на врату и рукама.

Сињски притвореници нису ни дочекали расправе, јер је државно одвјетништво против њих одустало од оптужбе. Од Макарана је осуђено $\frac{1}{2}$, од којих само један на 14 мјесеци, а остали на затвор од 3—5 мјесеци. Од Хварана и Старограђана осуђена је исто тако $\frac{1}{2}$, и то на затвор од 3—4—5 мјесеци. За илустрацију поступка Ваших органа важно је осврнути се на правомоћну пресуду од 22 јуна 1936 послов. Бр. Кзп. 320/36/106 Окружног суда у Сплиту у процесу који се водио против Жунковић Др. Ореста и другова. У њој се налазе ове ставке:

„Овај суд, обзиром на усамљено казивање Ковачевића, а у вези са лијечничким налазима и мишљењима из којих проистиче, да су оптужници били батинани од полицијских органа, овај суд не може да односне записнице сматра доказним средствима подесним да се сматра истинитим оно што су оптуженици ту изјавили.“ (Стр. 5).

Даље:

„Према томе оптуженици су се налазили у изузетном душевном стању и онда се не може говорити о признању какво предвиђа Кривични поступак и да може послужити уверењу о кривици. Оптуженици нису располагали својом вољом, већ је та воља била ограничена иако је и наравно само да се избјегне даљње злостављање, које је морало бити доста интензивно и јако када су се установили трагови послје мјесец дана.“ (Стр. 6.)

Још даље:

„На Лучићу се није нашао озлиједа, али је њега означио Хавана, а с друге стране нема разлога да се не верује његовој одбрани једном кад се утврдило да су и други били фактично тучени и злостављани.“ (Стр. 7.)

Како видите, Господине Министре, ово нису комунистичке легенде, већ истине, утврђене најауторитативнијим документом у једној правој држави. А то што је тим документом утврђено, јесте наш заједнички гријех и стид. Оно још већма боде очи, кад се зна, да су и задњи трагови средњевековног дивљаштва на нашим пречанским странама службено и *de facto* већ давно били укинута од стране туђинских владавина. Ја Вас само потсећам на

Закон од 20 листопада 1872 године (Зборник закона и наредба Бр. 43 од године 1873), који је прописао:

„§ 1 — Од дана проглашења овога закона укида се телесна казна бијења безувјетно и без изнимке, била она одређена као казна главна или као поштрење казне или напоскон као казна дисциплинарна, почем се стављају изван кријепости свеколике постојеће законске установе, које са овим законом стоје у опреци“.

На основу свега изложеног, слободан сам на основу Закона о пословном реду у Народној скупштини и чл. 68 Устава управити Вам питање:

I) Је ли Господину Министру познато, да су ухапшени и притворени комунисти у Приморској бановини у првој половини 1936 године били окрутно злостављани у полицијским затворима Шибеника, Сплита, Хвара, Корчуле, Макарске, Сиња и навластито Загреба, и ако му је познато, шта је подузео или мисли подузети, да кривци буду позвани на одговорност и примјерно кажњени?

II) Ако му то није познато, је ли Господин Министар вољан, да одреди анкетну комисију обају Претставничких Димова, Скупштине и Сената, која ће испитати на лицу мјеста дјеловање полицијских

органа и поднијети извештај Народној претставништву о проведеној истрази?

За случај да заузмете негативан став према овој мојој интерпелацији успркос оловних података и докумената које она садржи, ја ћу узети себи слободу, Господине Министре, да Вам скренем пажњу да је Бог створио комунисте као и све остале људске створове на земљи, и да је свима нама без разлике удахнуо исту искру божанства, коју називамо душом. Знајте, Господине Министре, да испуцала кожа и просута крв изазива плач, који ако не слуша земља, чује небо. Па зато, ако већ никако не бисте пристали да укинете полицијске тортуре, ја управљам онда молбу на Вас, не више као на Министра, већ као на свећеника, да будете милостиви.

За ову, тачно документовану интерпелацију, тражим хитност и молим, Господине Министре, да ми у интересу истине — а позивом на његов говор о Новој 1937 години преко радија, — и с обзиром, да је наша држава правна држава, да у њој постоје закони, који ваља да нису писани ради утрошка папира; — даде хитно усмени одговор у Народној скупштини.

17 марта 1937. г.
Београд

Јоаким Куњашић, с. р
народни посланик

